

INHOUD

1	Introductie: een premier beoordelen	9
1.1	Een oordeel over premier Lubbers	9
1.2	Een oordeel over premier Kok	13
1.3	Een oordeel over premier Balkenende	14
1.4	Wat Mark Rutte voor een premier is	15
1.5	Onderwerp van dit boek	29
1.6	Uitgangspunt: een premier is eerste onder gelijken	30
1.7	Vraagstelling	32
1.8	Informatiebronnen	35
2	Een premier voor alle seizoenen	37
2.1	De wortels van Mark Rutte	37
2.2	Studeren, werken	38
2.3	Oefenruimte	39
2.4	De partijleider en premier	41
2.5	Vertrouwen in de premier	45
2.6	Man van ideeën of maatregelen	46
2.7	Opvatting: de overheid is geen geluksmachine	51
2.8	Bevinding	54
3	Schets van tien jaar premierschap in vogelvlucht	57
3.1	Verkiezingswinst en drie kabinetten als gevolg	57
3.2	Tevredenheid van kiezers	61
3.3	Verdeelde natie	63
3.4	Gouden jaren	64
3.5	Particularisme en universalisme	65
3.6	Dominantie van universalisme	67
3.7	Kabinetten en transities	68
3.8	Minister-president Mark Rutte past in de tijdgeest	69
3.9	De sociale vlinder en de trapeze	72
3.10	Het Catshuis	72
3.11	Enkele conclusies	72

4	Sterke en zwakke kanten van de premier	75
4.1	Concurrenten verbleken	75
4.2	Mark Rutte in gedaanten	76
4.3	Ongeschreven regels van ambachtelijkheid	80
4.4	Zwakheden	85
4.5	Achilleshiel	87
4.6	Conclusie en bezinning	88
5	De minister-president als bestuurder	91
5.1	Premier als eerste onder gelijken	91
5.2	Premierschap werd belangrijker	94
6	Enkele typen premiers: wat Mark Rutte wel of niet is	97
6.1	Typen premiers onderscheiden	97
6.2	De premier als visionaire leider	97
6.3	De premier als staatsman	99
6.4	De premier als procesmanager	100
6.5	De partijpolitiek gedreven premier	101
6.6	Welk type premier Mark Rutte is	102
6.7	Enkele conclusies	106
7	De premier verliest bewindslieden	109
7.1	Goed bestuur	109
7.2	Opstappen: gedwongen of vrijwillig	112
7.3	Vergelijking van kabinetten	115
7.4	Mansveld en de Fyra, een klassieke opstapoperatie	119
7.5	Het vertrek van Harbers is staatsrechtelijk verdedigbaar	119
7.6	De premier verdedigt Van der Steur	120
7.7	Het uitblijvende vertrek en de onderschatting	122
7.8	Bevindingen	124
7.9	Screening van kandidaat-bewindslieden vóór benoeming	125
8	De relatie tussen premier en koning	131
8.1	Even terug in de tijd	131
8.2	Mark Rutte en het Koninklijk Huis	133
8.3	Bevindingen	138
9	De taal van de premier	139
9.1	Politiek vocabulaire	139
9.2	Taallenigheid	141
9.3	Binnenhofse taal	143
9.4	De taal van Mark Rutte	145

9.5	Stijl: de premier als hekkenzetter	146
9.6	Stijl: de premier als knuffelaar	146
9.7	Stijl: de premier biedt comfort	147
9.8	Stijl: de premier als kosmopoliet	148
9.9	Stijl: de premier ontwijkt	148
9.10	Stijl: de premier en de coronacrisis	149
9.11	Interviews met de premier	149
9.12	Waarderen met spot	151
9.13	Enkele conclusies	151
10	Nadere analyse van de kwaliteiten van de premier	153
10.1	De premier heeft oog voor de stijl van leiderschap die past	153
10.2	De premier is een overlever	154
10.3	Bij de premier gaat zelden wat mis?	157
10.4	Het oordeel van de kiezers over de premier is positief	159
10.5	De premier heeft oog voor marketing	160
10.6	De premier is genoeg in gesprek met burgers	160
10.7	De premier smeedt een team	163
10.8	De premier verstaat zijn vak	164
10.9	De premier denkt zo nodig 'out of the box'	165
10.10	De premier kan verkiezingen winnen	165
10.11	De premier staat boven de partijen	168
10.12	De premier zorgt voor een verkiezingsprogramma	169
10.13	De premier heeft benul van de betekenis van beeldvorming	171
10.14	De premier weet dat kiezers ook op gevoel stemmen	173
10.15	De premier is aanvoerder van een team	173
10.16	De premier verstaat de waardigheid van het ambt	174
10.17	De premier is overtuigend in het debat	175
10.18	De premier geniet gezag in Europa	177
10.19	De premier levert met het kabinet beleidsprestaties	181
10.20	De premier heeft wel of niet oog voor management van het onbekende	183
10.21	De premier bevordert dat ministers hun werk kunnen doen	184
10.22	De premier past in de tijd en begrijpt de tijdgeest	186
10.23	De premier kan zijn beperkingen beheersen	189
10.24	De premier kan compromissen bedenken	192
10.25	De premier verstaat de paradox van het premierschap	193
10.26	De premier laat zich niet ergens intrekken	194
10.27	De premier neemt voldoende de regie	196
10.28	De premier is een goede crisismanager	196

11	Enkele conclusies	201
11.1	Vanzelfsprekend premier	201
11.2	Het brede beeld in een notendop	203
11.3	Heel sterk: compromissen sluiten en meerderheidsvorming	206
11.4	Sterke(re) punten op een rij	207
11.5	Zwakke(re) punten?	211
11.6	Geschikte premier	215
12	Reflectie	219
12.1	Vraag 1: Worden verkiezingsbeloften waargemaakt?	219
12.2	Vraag 2: Zijn kiezers tevreden of ontevreden over het kabinet-Rutte III?	220
12.3	Vraag 3: Leidde de premier liberale kabinetten of niet?	224
12.4	Vraag 4: Wat deed het premierschap met de premier en heeft Mark Rutte het premierschap veranderd?	229
12.5	Vraag 5: Kent het premierschap kwetsbaarheden?	230
12.6	Vraag 6: Kan Mark Rutte zomaar weg of is het premierschap verslavend?	232
13	Samenvatting	233
	Verantwoording	241
	Literatuur	245
	Overzicht van tabellen en figuren	253
	Over de auteur	255